HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

PEDAGOGICAL AND SOCIAL FOUNDATIONS OF DEVELOPING A SENSE OF PATRIOTISM AMONG YOUTH IN THE MILITARY EDUCATION SYSTEM

Alijonov Baxtiyorjon Xoshimovich
Senior Lecturer, Faculty of Military Education, Fergana State University
Rahimjonov Behruzbek
Second-Year Cadet, Faculty of Military Education, Fergana State University
Rahimjonovv12@gamil.com
Azamjonov Nurmuhammad
Second-Year Cadet, Faculty of Military Education, Fergana State University
Azamjonov1292@gmail.com
https://doi.org/10.5281/zenodo.23687726

Abstract

This article analyzes the pedagogical, spiritual, moral, and social foundations of developing a sense of patriotism among the younger generation within the military education system. It also examines the importance of military education in fostering young people's loyalty to their Motherland, civic responsibility, discipline, courage, and spirit of teamwork. In the context of today's globalization, one of the key priorities is to increase young people's respect for national values, strengthen their sense of historical memory and national identity, and develop a conscious attitude toward military service. Particular attention is paid to the effective organization of military-patriotic education, strengthening cooperation between educational institutions and families, the use of modern pedagogical technologies, and increasing the social engagement of young people. Furthermore, the article substantiates the role of military education not only as a means of professional training but also as an important social institution that contributes to the development of a well-rounded and socially responsible individual.

Keywords: military education, patriotism, military-patriotic education, youth, national security, civic responsibility, spiritual and moral education, military discipline, pedagogical technologies, national values, loyalty to the Motherland, youth education.

HARBIY TA’LIM TIZIMIDA YOSHLARDA VATANPARVARLIK TUYG‘USINI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK VA IJTIMOIY ASOSLARI

Alijonov Baxtiyorjon Xoshimovich
FarDU Harbiy ta'lim fakulteti katta o’qituvchisi
Rahimjonov Behruzbek
FarDU Harbiy ta’lim fakulteti 2-bosqich kursanti
Rahimjonovv12@gamil.com
Azamjonov Nurmuhammad
FarDU Harbiy ta’lim fakulteti 2-bosqich kursanti
Azamjonov1292@gmail.com

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

Annotatsiya. Mazkur maqolada harbiy ta’lim tizimida yosh avlodda vatanparvarlik tuyg‘usini shakllantirishning pedagogik, ma’naviy-axloqiy va ijtimoiy asoslari tahlil qilinadi. Shuningdek, harbiy ta’limning yoshlarni Vatanga sadoqat, fuqarolik mas’uliyati, intizom, jasorat va jamoaviy hamkorlik ruhida tarbiyalashdagi ahamiyati ochib beriladi. Bugungi globallashuv sharoitida yoshlarning milliy qadriyatlarga hurmatini oshirish, ularda tarixiy xotira va milliy o‘zlikni anglash tuyg‘ularini mustahkamlash, harbiy xizmatga ongli munosabatni rivojlantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Maqolada harbiy-vatanparvarlik tarbiyasini samarali tashkil etish, ta’lim muassasalari va oila hamkorligini kuchaytirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish hamda yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirish masalalariga alohida e’tibor qaratiladi. Shuningdek, harbiy ta’limning nafaqat kasbiy tayyorgarlik, balki barkamol shaxsni tarbiyalashga xizmat qiluvchi muhim ijtimoiy institut sifatidagi o‘rni asoslanadi.

Kalit so‘zlar: harbiy ta’lim, vatanparvarlik, harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi, yoshlar, milliy xavfsizlik, fuqarolik mas’uliyati, ma’naviy-axloqiy tarbiya, harbiy intizom, pedagogik texnologiyalar, milliy qadriyatlar, Vatanga sadoqat, yoshlar tarbiyasi.

KIRISH

Har bir davlatning barqaror taraqqiyoti, mustaqilligi va milliy xavfsizligini ta’minlashda yosh avlodning ma’naviy yetukligi, intellektual salohiyati, jismoniy tayyorgarligi hamda Vatanga bo‘lgan sadoqati muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, zamonaviy dunyoda geosiyosiy jarayonlarning murakkablashuvi, axborot makonida turli mafkuraviy ta’sirlarning kuchayishi, xalqaro xavfsizlik bilan bog‘liq tahdidlarning o‘zgarib borishi yoshlarni har tomonlama tayyorlash masalasini kun tartibiga olib chiqmoqda. Bunday sharoitda harbiy ta’lim tizimi nafaqat mamlakat mudofaa salohiyatini mustahkamlashga xizmat qiluvchi soha, balki yosh avlodni intizomli, mas’uliyatli, irodali va vatanparvar insonlar etib tarbiyalashning muhim yo‘nalishi sifatida ham namoyon bo‘ladi. Harbiy ta’lim tushunchasi keng mazmunga ega bo‘lib, u harbiy bilim va ko‘nikmalarni egallash, jismoniy hamda ruhiy tayyorgarlikni rivojlantirish, harbiy intizom qoidalariga rioya qilish, jamoada faoliyat olib borish va murakkab vaziyatlarda mas’uliyatli qarorlar qabul qilish qobiliyatini shakllantirish kabi jarayonlarni qamrab oladi. Shu bilan birga, harbiy ta’limning mazmuni faqatgina harbiy kasbga tayyorlash yoki muayyan amaliy ko‘nikmalarni o‘rgatish bilan cheklanmaydi. Uning muhim vazifalaridan biri yoshlarning dunyoqarashini kengaytirish, ularda milliy tarixga hurmat, xalqning boy ma’naviy merosiga ehtirom, davlat ramzlariga sadoqat va jamiyat oldidagi burchini anglash tuyg‘ularini rivojlantirishdan iboratdir.

Vatanparvarlik insonning o‘z Vatani, xalqi, milliy qadriyatlari va tarixiga bo‘lgan chuqur hurmatini ifodalovchi ma’naviy fazilatdir. U shunchaki balandparvoz so‘zlar yoki ramziy tushunchalar yig‘indisi emas, balki insonning kundalik hayotidagi xatti-harakatlari, jamiyatga munosabati, qonunlarga rioya qilishi, o‘z vazifalarini vijdonan bajarishi va mamlakat taraqqiyotiga munosib hissa qo‘shishga intilishida namoyon bo‘ladi. Shu ma’noda, yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash ularning qalbida Vatanga daxldorlik hissini shakllantirish, tinchlik va osoyishtalikning qadriga yetishga o‘rgatish hamda jamiyat oldidagi mas’uliyatini anglatish bilan uzviy bog‘liqdir.Shuningdek, harbiy ta’lim jarayonida intizom, mas’uliyat, qat’iyat, o‘zaro hurmat va jamoaviy hamkorlik kabi fazilatlarni rivojlantirishga alohida e’tibor qaratish lozim. Ushbu fazilatlar harbiy faoliyat uchungina

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

emas, balki yoshlarning kundalik hayoti, ta’lim olishi, kasbiy faoliyati va jamiyatdagi ishtiroki uchun ham zarurdir. Intizom insonning belgilangan qoidalarga ongli ravishda amal qilishini ta’minlasa, mas’uliyat o‘z vazifalarining natijasi uchun javobgarlikni his etishga yordam beradi. Jamoaviy hamkorlik esa umumiy maqsad yo‘lida boshqalar bilan murosa qilish, o‘zaro yordam ko‘rsatish va birgalikda natijaga erishish qobiliyatini shakllantiradi. Demak, harbiy ta’limning tarbiyaviy imkoniyatlari keng bo‘lib, uning samarali tashkil etilishi yoshlarning shaxsiy kamoloti va ijtimoiy moslashuviga ham ijobiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

ASOSIY QISM

O‘zbekiston Respublikasida yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning muhim normativ-huquqiy asoslaridan biri Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 29-iyundagi 267-son qaroridir. Ushbu qaror bilan 2023–2027-yillarda yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash ishlari samaradorligini oshirish konsepsiyasi tasdiqlangan. Konsepsiyada yoshlarning Vatanga sadoqatini mustahkamlash, tinchlik va totuvlikni qadrlash, harbiy xizmatga hurmatni oshirish hamda davlat organlari, ta’lim muassasalari va fuqarolik jamiyati institutlarining o‘zaro hamkorligini kuchaytirish vazifalari belgilangan.Mazkur hujjatning ahamiyati shundaki, unda harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi faqat harbiy tuzilmalarning vazifasi sifatida emas, balki uzluksiz ta’lim va tarbiya tizimining tarkibiy qismi sifatida talqin qilinadi. Bunda maktabgacha ta’lim, umumiy o‘rta ta’lim, kasbiy ta’lim va oliy ta’lim tashkilotlari, shuningdek, davlat va nodavlat tashkilotlari hamda jamoat birlashmalarining hamkorligi nazarda tutiladi. Demak, yoshlarni Vatan himoyasiga tayyorlash jarayoni alohida tadbirlar bilan cheklanmasdan, izchil va tizimli ravishda amalga oshirilishi lozim.Harbiy ta’limning huquqiy asoslarini yoritishda O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 9-yanvardagi O‘RQ-458-son Qonuni bilan tasdiqlangan Mudofaa doktrinasi ham muhim o‘rin tutadi. Mazkur hujjatda O‘zbekistonning mudofaa xususiyatiga ega siyosati, milliy xavfsizlikni ta’minlash tamoyillari va nizolarni tinch yo‘l bilan hal etishga doir yondashuvlar belgilangan. Bu jihat yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda mudofaa salohiyatini mustahkamlash bilan birga, tinchlikni asrash va xalqaro huquq tamoyillariga hurmat bilan qarash zarurligini ham ko‘rsatadi. Shuningdek, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2026-yil 28-yanvardagi 34-son qarori bilan uzluksiz ta’lim tizimida yoshlarni milliy qadriyatlarga sadoqat va vatanparvarlik ruhida tarbiyalash samaradorligini oshirish dasturi tasdiqlandi. Ushbu dastur ta’lim tashkilotlarida yagona milliy tarbiya tizimini shakllantirish, har dushanba kuni “Kelajak soati” mashg‘ulotlarini tashkil etish hamda yoshlarning ma’naviy-axloqiy tarbiyasini takomillashtirishni nazarda tutadi. Bundan tashqari, 2025–2026-o‘quv yilidan boshlab “Jasorat maktablari” o‘quvchilari o‘rtasida “Jasorat uchqunlari” harbiy-vatanparvarlik va sport musobaqasini o‘tkazish, talaba qizlar va yigitlar uchun tegishlicha “To‘maris izdoshlari” hamda “Amir Temur vorislari” nomli harbiy-sport musobaqalarini tashkil etish belgilangan.Ushbu huquqiy hujjatlarning o‘zaro uyg‘unligi harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining ko‘p bosqichli tizim sifatida rivojlanayotganini ko‘rsatadi. Biroq normativ hujjatlarning mavjudligi o‘z-o‘zidan yuqori natijalarni kafolatlamaydi. Ularning samaradorligi ta’lim tashkilotlarida belgilangan vazifalarning qay darajada bajarilishi, yoshlarning tadbirlardagi faol ishtiroki, pedagoglarning kasbiy tayyorgarligi va amalga oshirilgan ishlarning natijalari qanday baholanishiga bog‘liq. Rasmiy ma’lumotlarga ko‘ra, otaliqqa biriktirilgan yoshlarning 48 747 nafari sog‘lom hayot tarziga qaytishi va jamiyatda o‘z o‘rnini topishiga ko‘mak olgan. Ushbu ko‘rsatkich 51 455 nafar yoshdan qariyb 94,7 foiziga teng. Biroq mazkur foiz rasmiy manbada mustaqil samaradorlik ko‘rsatkichi sifatida berilmagan, balki e’lon qilingan ikki son asosida hisoblangan nisbatdir. Shu sababli uni barcha tarbiyaviy choralar natijasida

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

yuzaga kelgan bevosita sababiy ta’sir sifatida emas, balki dastur qamrovi va qayd etilgan natijalar o‘rtasidagi miqdoriy nisbat sifatida baholash lozim.

Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining amaliy ko‘rinishlaridan biri “Shijoat va g‘ayrat” harbiy-sport musobaqalaridir. Rasmiy hisobotda ushbu tadbirlar orqali 284 ming nafar mahalla yoshining qamrab olingani qayd etilgan. Bu ko‘rsatkich harbiy-sport faoliyatini keng jamoatchilikka yo‘naltirish, yoshlarni jismoniy faollikka jalb etish va jamoaviy hamkorlik ko‘nikmalarini rivojlantirish uchun katta tashkiliy imkoniyat mavjudligini ko‘rsatadi. Biroq qamrab olingan yoshlar soni tarbiyaviy natijaning o‘zi emas. Uning sifatini aniqlash uchun ishtirokchilarning jismoniy tayyorgarligi, intizomi, bilimlari va tadbirlardan keyingi xulq-atvoridagi o‘zgarishlarni ham o‘rganish zarur.Shu bilan birga, harbiy-vatanparvarlik tadbirlari va harbiy qismlarda tashkil etilgan “Jasorat” yig‘inlari natijasida 14 388 nafar yoshning harbiy xizmatga saralangani qayd etilgan. Bu raqam yoshlarni harbiy xizmatga yo‘naltirishda amaliy tanishtiruv tadbirlari muayyan tashkiliy ahamiyatga ega ekanini ko‘rsatadi. Shunga qaramay, saralangan yoshlar sonini harbiy xizmatga amalda chaqirilgan yoki xizmatni boshlagan yoshlar soni bilan tenglashtirish mumkin emas, chunki bu ko‘rsatkichlar turli jarayonlarni ifodalaydi.Yana bir muhim jihat shundaki, yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash faqat harbiy xizmatga qiziqishni oshirish bilan cheklanmasligi kerak. Ta’limga qaytarilgan 4 504 nafar o‘quvchi va bandligi ta’minlangan 4 739 nafar yosh haqidagi ma’lumotlar tarbiyaviy faoliyatning ta’lim, mehnat va ijtimoiy moslashuv bilan uzviy bog‘liqligini ko‘rsatadi. Demak, yoshlarning ijtimoiy muammolarini hal etish, ularga ta’lim olish va kasb egallash imkoniyatlarini yaratish ham mas’uliyatli fuqaroni tarbiyalashning muhim tarkibiy qismidir.Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasini tahlil qilishda yoshlarning ijtimoiy muhitini yaxshilash va huquqbuzarliklarning oldini olish masalalarini ham hisobga olish lozim. Chunki yoshlarning jamiyatga munosabati, intizomi va mas’uliyati ularning ta’lim, oila, bandlik hamda ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash imkoniyatlari bilan chambarchas bog‘liq.

Yoshlar ishlari agentligi tomonidan 2026-yil 8-yanvarda e’lon qilingan ma’lumotda 2025-yilning dastlabki 11 oyi davomida yoshlar jinoyatchiligi 17 foizga kamaygani qayd etilgan. Rasmiy hisobotda, shuningdek, 4 388 ta mahalla “yoshlar jinoyatchiligidan xoli hudud” maqomiga ega bo‘lgani qayd etilgan. Taqqoslash uchun, o‘tgan yilda bu ko‘rsatkich 3 643 tani tashkil etgan. Ikki ko‘rsatkich o‘rtasidagi farq 745 ta mahallaga teng. Ushbu raqam mahallalarda yoshlar bilan ishlashni tashkil etish va profilaktik hamkorlikni kuchaytirish masalasiga alohida e’tibor qaratilganini ko‘rsatadi. Biroq hududga berilgan maqomni jinoyatchilikning mutlaqo yo‘qligi haqidagi mustaqil statistik dalil sifatida talqin qilmaslik kerak; buning uchun maqom berish mezonlari va monitoring natijalarini alohida o‘rganish lozim.

Mazkur tahlildan kelib chiqib, harbiy ta’lim muassasalari va yoshlar bilan ishlovchi tashkilotlar faoliyatida profilaktik yondashuvni kuchaytirish maqsadga muvofiqdir. Bunda yoshlarning muammolarini erta aniqlash, psixologik va ijtimoiy yordam ko‘rsatish, ta’limdan uzilib qolishning oldini olish, sport va ijodiy mashg‘ulotlarga jalb etish kabi yo‘nalishlar muhim ahamiyat kasb etadi. Harbiy intizom va fuqarolik mas’uliyati tushunchalarini yoshlarning kundalik hayoti bilan bog‘lash esa tarbiyaviy faoliyatning amaliy qiymatini oshirishi mumkin.Yoshlarni harbiy ta’limga tayyorlash va harbiy kasblarga qiziqishini oshirishda “Vatan tayanchi” bolalar va o‘smirlar harbiy-vatanparvarlik harakati muhim tashabbuslardan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda. Ushbu harakat yoshlarning yetakchilik qobiliyatlarini, intizomini, jismoniy tayyorgarligini va Vatan ravnaqiga daxldorlik hissini rivojlantirishga yo‘naltirilgan. “Yangi O‘zbekiston” gazetasining rasmiy elektron nusxasida e’lon qilingan ma’lumotlarga ko‘ra, 2023/2024-o‘quv yilida harakat doirasida 1 926 nafar ishtirokchiga oliy

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

harbiy ta’lim muassasalariga kirish uchun imtiyoz berilgan bo‘lib, ulardan 221 nafari oliy harbiy va oliy harbiylashtirilgan ta’lim muassasalariga qabul qilingan. 2024/2025-o‘quv yilida esa imtiyozga ega bo‘lganlar soni 3 372 nafarga, qabul qilinganlar soni 238 nafarga yetgan.

O‘quv yili	**Imtiyoz berilgan ishtirokchilar**	**Qabul qilinganlar**
2023/2024	1 926 nafar	221 nafar
2024/2025	3 372 nafar-	238 nafar

Keltirilgan raqamlar imtiyoz berilgan ishtirokchilar soni ikki o‘quv yili orasida 1 446 nafarga oshganini, qabul qilinganlar soni esa 17 nafarga ko‘payganini ko‘rsatadi. Ushbu farq harakat doirasida oliy harbiy va harbiylashtirilgan ta’limga yo‘naltirilayotgan yoshlar soni kengayganini anglatishi mumkin. Biroq imtiyozga ega bo‘lganlar soni va qabul qilinganlar soni o‘rtasidagi nisbatni talqin qilishda ehtiyotkorlik zarur. Chunki qabul natijalariga nomzodlarning bilim darajasi, jismoniy tayyorgarligi, tanlov shartlari va boshqa talablar ta’sir ko‘rsatadi.Mazkur holat harbiy ta’limga tayyorlash jarayonida faqat imtiyozlar yoki targ‘ibot tadbirlariga tayanish yetarli emasligini ko‘rsatadi. Yoshlarni oliy harbiy ta’lim muassasalariga tayyorlashda fanlarni chuqur o‘rganish, jismoniy tayyorgarlik, psixologik barqarorlik, mustaqil fikrlash va mas’uliyatli qaror qabul qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish zarur. Shu bilan birga, harbiy kasbning mazmuni, uning mas’uliyati va unga qo‘yiladigan talablar haqida yoshlarga to‘g‘ri va xolis ma’lumot berish ham muhimdir.“Vatan tayanchi” harakatining samaradorligini baholashda a’zolar sonidan tashqari, ularning o‘qishdagi natijalari, intizomi, jamoaviy faoliyati, oliy ta’limga kirish ko‘rsatkichlari va kelgusidagi kasbiy rivojlanishini ham o‘rganish lozim. Shunda harakat faoliyatining tarbiyaviy natijalari miqdoriy ko‘rsatkichlar bilan birga sifat jihatidan ham baholanadi.Harbiy ta’lim tizimida vatanparvarlik tuyg‘usini shakllantirishda an’anaviy ma’ruza va suhbatlar bilan bir qatorda interfaol, amaliy va tajribaga asoslangan pedagogik metodlardan foydalanish muhimdir. Chunki yoshlar ma’lumotni faqat tinglash orqali emas, balki faol ishtirok etish, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, jamoada ishlash va o‘z faoliyati natijalarini baholash orqali ham o‘zlashtiradilar.

Birinchidan, harbiy-vatanparvarlik mashg‘ulotlarida tarixiy voqealar va harbiy xizmatga oid mavzularni real hayotiy misollar bilan tushuntirish lozim. Harbiy xizmatchilar, urush va mehnat faxriylari, harbiy ta’lim muassasalari vakillari bilan uchrashuvlar yoshlarning kasbga oid tasavvurlarini kengaytiradi. Bunday uchrashuvlar faqat tantanali tadbir shaklida emas, balki savol-javob, tajriba almashish va muammoli vaziyatlarni muhokama qilish tarzida tashkil etilsa, ularning tarbiyaviy samarasi oshishi mumkin.

Ikkinchidan, jismoniy tayyorgarlik va sport mashg‘ulotlarini ma’naviy-ma’rifiy faoliyat bilan uyg‘unlashtirish zarur. Harbiy-sport musobaqalari yoshlarning chidamliligi, qat’iyati, jamoaviy hamkorligi va belgilangan qoidalarga rioya qilish ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Biroq musobaqalarning mazmuni faqat g‘oliblarni aniqlash bilan cheklanmasligi, ularda halollik, o‘zaro hurmat, xavfsizlik qoidalariga rioya qilish va mag‘lubiyatni to‘g‘ri qabul qilish kabi fazilatlar ham targ‘ib etilishi lozim.

Uchinchidan, raqamli texnologiyalar imkoniyatlaridan foydalanish harbiy ta’limning ma’rifiy salohiyatini oshiradi. Elektron o‘quv materiallari, virtual muzeylar, tarixiy hujjatlar, interfaol testlar va multimedia vositalari orqali yoshlarning bilimlarini mustahkamlash mumkin. Shu bilan birga, raqamli materiallar ishonchli manbalarga asoslanishi, yoshlarning axborot savodxonligi va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishga xizmat qilishi kerak.

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

To‘rtinchidan, yoshlarning individual xususiyatlarini hisobga olish zarur. Har bir o‘quvchi yoki talabaning qiziqishi, jismoniy imkoniyati, psixologik holati va kelajakdagi kasbiy rejalari turlicha bo‘lishi mumkin. Shu sababli harbiy-vatanparvarlik tarbiyasida barcha yoshlar uchun bir xil yondashuvdan foydalanish o‘rniga, ularning imkoniyatlariga mos ta’limiy va tarbiyaviy usullarni tanlash maqsadga muvofiqdir.

Beshinchidan, harbiy ta’lim jarayonida oila, ta’lim muassasasi va mahalla hamkorligini kuchaytirish lozim. Ota-onalar bilan muloqot, yoshlarning muammolarini birgalikda o‘rganish, ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash va tarbiyaviy tadbirlarni muvofiqlashtirish yoshlarning shaxs sifatida rivojlanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Bunda yoshlarni qo‘rqitish yoki majburlashga asoslangan usullardan ko‘ra, ongli tushuntirish, shaxsiy namuna va rag‘batlantirishga tayanish muhimdir.Shu o‘rinda, harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining samaradorligini baholash uchun aniq mezonlar ishlab chiqish zarur. Masalan, mashg‘ulotlarda qatnashish darajasi, harbiy ta’limga oid bilimlar natijasi, jismoniy tayyorgarlikdagi o‘zgarishlar, intizomga rioya qilish, jamoaviy faoliyatdagi ishtirok va ishtirokchilarning fikr-mulohazalari muntazam o‘rganilishi mumkin. Bunday ko‘rsatkichlar tadbirlarning faqat sonini emas, balki mazmuni va sifatini ham baholashga imkon beradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, harbiy ta’lim tizimida yoshlarda vatanparvarlik tuyg‘usini shakllantirish mamlakat mudofaa salohiyatini mustahkamlash, milliy xavfsizlikni ta’minlash va ma’naviy yetuk avlodni tarbiyalashning muhim shartlaridan biridir. Mazkur jarayon yoshlarni harbiy xizmatga tayyorlash bilan bir qatorda, ularda fuqarolik mas’uliyati, qonunlarga hurmat, intizom, qat’iyat, jamoaviy hamkorlik va tinchlikni qadrlash kabi fazilatlarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu sababli harbiy-vatanparvarlik tarbiyasini uzluksiz ta’lim, ma’naviy-ma’rifiy faoliyat va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash tizimi bilan uzviy bog‘liq holda tashkil etish zarur. O‘zbekiston Respublikasida yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashga doir qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlar ushbu yo‘nalishning tashkiliy va huquqiy asoslarini belgilab bermoqda. Xususan, Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 29-iyundagi 267-son qarori bilan tasdiqlangan 2023–2027-yillarga mo‘ljallangan konsepsiya yoshlarni Vatanga sadoqat, yuksak ma’naviy-axloqiy qadriyatlar va fuqarolik mas’uliyati ruhida tarbiyalashning tizimli mexanizmlarini nazarda tutadi. 2026-yil 28-yanvardagi 34-son qaror bilan tasdiqlangan dastur esa uzluksiz ta’lim tizimida milliy qadriyatlarga sadoqat va vatanparvarlik tarbiyasini kuchaytirishga qaratilgan. Ushbu hujjatlar harbiy-vatanparvarlik tarbiyasini ta’lim muassasalari, oila, mahalla va tegishli davlat tashkilotlari hamkorligida amalga oshirish muhimligini ko‘rsatadi. Maqolada ko‘rib chiqilgan rasmiy statistik ma’lumotlar yoshlar bilan olib borilayotgan tarbiyaviy, profilaktik va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash ishlarining keng ko‘lamini namoyon etadi. Xususan, 2025-yilda “Shijoat va g‘ayrat” harbiy-sport musobaqalari orqali 284 ming nafar mahalla yoshining qamrab olingani, “Jasorat” yig‘inlari va harbiy-vatanparvarlik tadbirlari natijasida 14 388 nafar yoshning harbiy xizmatga saralangani ushbu yo‘nalishdagi amaliy faoliyat ko‘lamini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, statistik ko‘rsatkichlarni baholashda ishtirokchilar soni bilan tarbiyaviy natijalarni bir-biridan farqlash lozim. Haqiqiy samaradorlik yoshlarning bilimlari, intizomi, fuqarolik pozitsiyasi, jismoniy tayyorgarligi va ijtimoiy faolligidagi o‘zgarishlar orqali ham aniqlanishi kerak.

Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib, harbiy-vatanparvarlik tarbiyasini yanada takomillashtirish uchun bir qator yo‘nalishlarga e’tibor qaratish maqsadga muvofiq. Birinchidan, ta’lim muassasalarida nazariy mashg‘ulotlarni amaliy tadbirlar, harbiy xizmatchilar bilan uchrashuvlar, tarixiy-ma’rifiy loyihalar va harbiy-sport musobaqalari bilan uyg‘unlashtirish zarur. Ikkinchidan, yoshlarning

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

individual xususiyatlarini hisobga olgan holda zamonaviy pedagogik va psixologik yondashuvlardan foydalanish lozim. Uchinchidan, harbiy ta’lim muassasalari, umumta’lim tashkilotlari, oliy ta’lim muassasalari, mahalla va oila o‘rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash talab etiladi. To‘rtinchidan, harbiy-vatanparvarlik tadbirlarining samaradorligini baholash uchun muntazam monitoring, so‘rovnomalar va aniq natijadorlik mezonlarini joriy etish maqsadga muvofiqdir. Shuningdek, zamonaviy axborot muhitida yoshlarda tanqidiy fikrlash, axborot savodxonligi va zararli g‘oyalarga nisbatan ongli munosabatni shakllantirish harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining ajralmas qismiga aylanishi lozim. Chunki bugungi vatanparvarlik faqat Vatan himoyasiga tayyor turish bilangina emas, balki tinchlikni asrash, jamiyat manfaatlariga xizmat qilish, qonunlarga rioya etish, bilim olish, halol mehnat qilish va mamlakat taraqqiyotiga munosib hissa qo‘shish bilan ham namoyon bo‘ladi. Umuman olganda, harbiy ta’lim tizimida vatanparvarlik tuyg‘usini shakllantirish uzoq muddatli, izchil va ko‘p tomonlama yondashuvni talab qiladigan jarayondir. Uning samaradorligi huquqiy asoslarning mustahkamligi, ta’lim va tarbiya uyg‘unligi, pedagogik metodlarning zamonaviyligi hamda jamiyat institutlari hamkorligiga bog‘liq. Yoshlarning qalbida Vatanga muhabbat, xalq taqdiriga daxldorlik va tinchlik uchun mas’uliyat tuyg‘ularini shakllantirish orqali mamlakatning intellektual, ma’naviy va mudofaa salohiyatini rivojlantirishga munosib hissa qo‘shish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Yangi tahrir. — Toshkent, 2023. — Rasmiy elektron manba: https://constitution.uz/oz
2. O‘zbekiston Respublikasining 2016-yil 14-sentabrdagi O‘RQ-406-son Qonuni. “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”. — Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi. URL: https://lex.uz/docs/3026246
3. O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 9-yanvardagi O‘RQ-458-son Qonuni. “O‘zbekiston Respublikasining Mudofaa doktrinasi to‘g‘risida”. — Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi. URL: https://lex.uz/uz/acts/-3495885
4. O‘zbekiston Respublikasining 2002-yil 12-dekabrdagi 436-II-son Qonuni. “Umumiy harbiy majburiyat va harbiy xizmat to‘g‘risida”. — Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi. URL: https://lex.uz
5. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 29-iyundagi 267-son qarori. “Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash ishlari samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”. — Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi. URL: https://lex.uz/uz/acts/-6518238
6. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2026-yil 28-yanvardagi 34-son qarori. “Uzluksiz ta’lim tizimida yoshlarni milliy qadriyatlarga sadoqat va vatanparvarlik ruhida tarbiyalash samaradorligini oshirish dasturini tasdiqlash to‘g‘risida”. — Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi. URL: https://lex.uz/uz/docs/-8022994
7. O‘zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari agentligi. Yoshlar bilan ishlash, harbiy-vatanparvarlik tadbirlari va 2025-yil yakunlariga oid rasmiy ma’lumotlar. — 2026-yil 8-yanvar. URL: https://gov.uz/oz/yoshlar/news/view/117304
8. O‘zbekiston Respublikasi hukumat portali. Uzluksiz ta’lim tizimida yoshlarni milliy qadriyatlarga sadoqat va vatanparvarlik ruhida tarbiyalash dasturiga oid rasmiy ma’lumot. URL: https://gov.uz/oz/yoshlar/news/view/126358